

SELETUSKIRI

Ülevaade ja Eesti seisukohad Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 14. mai 2024. aasta kohtumisel. Ülevaade eurorühma 13. mai 2024 aasta kohtumise teemadest.

Eurorühmas vaatavad ministrid tagasi aprillikuistele G20 ja IMF kohtumistele Washingtonis. Eurorühm saab ülevaated olukorrast pangandusliidus Euroopa Keskpanka keskse pangandusjärelevalve juhatajalt ning euroala panganduse keskse kriisihaldusmehhanismi praegustest kõige olulisematest tegevustest.

Eurorühma laiendatud kohtumisel on päevakorras EL konkurentsivõime, seekord oskuste ja teadmiste mõjust tootlikkusele.

Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogul püütakse saavutada digiajastu käibemaksupaketi (VIDA) ja direktiivi ülemääraselt kinnipeetava maksu vähendamise kiiremate ja turvalisemate menetluste kohta (FASTER) poliitiline kokkulepe. Ministrid saavad ülevaate taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) rakendamise kohta ning langetavad nõukogu rakendusotsused mõnede liikmesriikide taastekavade muudatuste kohta.

Tavapäraselt on päevakorras Venemaa Ukraina vastase täiemahulise agressiooni finants- ja majandusmõjude teema. Nõukogu rakendusotsus Ukraina kava rakendamise kohta on plaanis kinnitada aruteluta päevakorrapunktide all.

Nõukogu kinnitab järeldused, mis käsitlevad elanikkonna vananemisest lähtuvaid mõjusid EL riikide rahandusele. Päevakorras on ka nõukogu järelduste kinnitamine finantshariduse kohta.

Eesistujariik ja komisjon annavad ülevaate 18.04.2024 G20 riikide ühenduse rahandusministrite ja keskpankade juhtide ja Rahvusvahelise Valuutafondi aastakoosoleku tulemustest ja järeldustest.

Seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna nõunik Priit Potisepp (priit.potisepp@fin.ee) ja kooskõlastanud sama osakonna juhataja Martin Pöder (martin.poder@fin.ee) ning rahandusministeeriumi välissuhete nõunik Märten Ross (marten.ross@fin.ee).

Ukraina kava teemalise sisendi Rahandusministeeriumile on koondanud Välisministeeriumi arengukoostöö ja humanitaarabi osakonna nõunik Andrei Valentinov (637 7249, andrei.valentinov@mfa.ee) ning kooskõlastanud arengukoostöö ja humanitaarabi osakonna peadirektor Kairi Saar-Isop (637 7517, kairi.saar@mfa.ee). Valdonna eest vastutab Välisministeeriumis välismajanduse ja arengukoostöö asekancler Mariin Ratnik (637 7200, mariin.ratnik@mfa.ee).

Eestit esindab eurorühmas ning majandus- ja rahandusküsimuste nõukogus rahandusminister Mart Vörklaev.

Ülevaade rahvusvahelistest kohtumistest (tavaformaadis)

Ministrid arutavad G20 ja IMF aprillikuiste kohtumiste järel makromajanduslikku olukorda.

Pangandusliidu olukord: ühtse pangandusjärelevalve juhataja kuulamine. Aruanne pangandusliidu ühtse ja kriisihaldusmehhanismi tegevustest (pangandusliidu formaadis).

Euroopa Keskpanga ühtse pangandusjärelevalve juht annab tavapärase ülevaate pangandussektori seisust põhiliste usaldusväärsusnäitajate alusel. See on arvult üheksateistkümnes kuulamine. Hetkel ja lühikeses perspektiivis vaadatuna on euroala pankade koondkasumlikkus märkimisväärne ning likviidsus tugev. Selline olukord pole aga garanteeritud tulevikus ja riske hinnatakse praegu kõrgeks. Praegu on peamine tegevus lähiperspektiivi finantseerimisplaanide hindamine. Ajal, kui bilansid on tugevad, keskendutakse nn uutele riskidele (küberohud) ning selles valdkonnas vastupidavuse suurendamisele. Seejuures jälgitakse, et kliima- ja keskkonnariskid oleks piisavalt seiratud.

Meie seisukoht:

- Võtame ülevaated teadmiseks. Nõustume järelevalve- ja kriisihaldusmehhanismi juhtide panganduse hetke madala riskihinnanguga, samas nõustume ka, et pangandusliidu kriisikindlus vajab edasist täiendamist vastavalt käimasolevatele töövoogudele.

Euroopa Liidu konkurentsivõime ja kapitaliturgude areng (kaasavas formaadis)

See on järjekorras neljas arutelu laiendatud eurorühmas EL konkurentsivõime teemadel. Tähelepanu all on inimkapitali (konkreetsemalt oskuste ja teadmiste) mõju innovatsioonile ja tootlikkusele ning viimase kahe aastakümne jooksul suurenenud vahe selles vallas EL ja USA vahel. EL riigid investeerivad teadus- ja arendustegevusse rohkemgi kui teisel pool Atlandit, küll aga on EL ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni valdkonna investeeringud selgelt madalamad. Osaliselt on see selgitatav ka majanduse erineva struktuuriga – USA tootlikkuse kasvust suur osa tuleb info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektorist, s.h. tehisarusse investeerimisest, samas Euroopa ettevõtted on hädas ka tehnoloogia kasutuselevõtuga. Lähiajalugu ei ole EL jaoks olnud positiivne – innovatsiooniliidri koht on kaotatud mitmetes valdkondades, patentide arvus on USA ja Hiina möödunud ning Jaapan väga lähedal. Kõrgkooli lõpetajaid on palju, aga tsiteeritud teadusartiklite arv vähene. PISA uuringust on samuti näha, et tippude tulemuste näitaja poolest on muu maailm möödunud. EL ei suuda ka oma talente hoida ja kaotab neid USAle. Komisjoni arvates tuleb luua erasektorile teadus- ja arendustegevust soosiv keskkond, s.h. maksusüsteemi kaudu motivatsiooni tõstes. Teiseks tuleb tegeleda hariduse kvaliteediga selle igas etapis ning kolmandaks meelitada ja hoida talente globaalses konkurentsisis nagu teised seda teevad. Eurorühma ette valmistavas arutelus on hakatud julgemalt rääkima, et kaitseme Euroopas liialt töökohti, mistõttu ressurside jaotus pole optimaalne. Sarnase tulemuseni viib ka ettevõtete liiga kaua elus hoidmine jm tegurid.

Meie seisukoht:

- Peame inimkapitali pikaajalise konkurentsivõime hoidmise ja tõstmise üheks olulisemaks teguriks. Oleme nõus, et erasektori TAI kulutused on ebapiisavad ning seirame vastava näitajat riigi pikaajalises strateegias „Eesti 2035“. Rõhutame, et Eestis on avalike TAI kulutuste sihttase teadusleppe osapoolte vahel fikseeritud 1 % tasemel sisemajanduse kogutoodangust.

Ministrid jätkavad kapitaliturgude teemalist arutelu, seda siis aprilli ülemkogu järgselt ja juuni ülemkogu eel ning toetatuna nn Noyer'i raporti esitlusest. Raporti autor, endine Prantsusmaa keskpanka president, saab olema eurorühmas kohal. Eurorühm kiitis heaks vajalikke tegevusi kajastava avalduse märtsis. Seekordsel arutelul keskendutakse rohkem kokku lepitu rakendamisega seonduvatele teemadele.

Lähtume järgmistest varem kapitaliturgude liidu kohta kinnitatud seisukohtadest:

- Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2024. a istungil ning Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 8. märtsi 2024. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohad eurorühma 11. märtsi 2024. a kohtumisel ja Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 12. märtsi 2024. a istungil.

Euroopa Liidu majandus- ja rahandusasijade nõukogu (ECOFIN)

1. Nõukogu rakendusotsus Ukraina kava kohta (aruteluta päevakorrapunktina)

Ukraina kava taust

Ukraina valitsus kiitis Ukraina kava heaks 18. märtsil 2024 ning saatis selle komisjonile 20. märtsil 2024. Üle kolmesaja lehekülje pikkusel dokumendil on kolm osa: 1) sissejuhatus ja mõjud; 2) 15 majanduskasvu toetamisele suunatud sektoripõhist peatükki; 3) rakendamis- ja seiresüsteem. 15 reformisektorit on jagatud nelja kategooriasse: a) majanduskasvu võimaldavad sektorid; b) kava läbivad sektorid (*cross-cutting*) nagu rohepööre, digipööre, ettevõtluskeskkond; c) baassektorid (*foundational sectors*), s.h. haridus, tervishoid ja sotsiaalteenused; d) põhiväärtused ja hea valitsemistava. Ette on nähtud 69 reformi ja 10 investeringut, 40% neist on esmase ja teise õiguse vastuvõtmine.

EL määruse 2024/792 alusel on komisjon kohustatud hindama Ukraina kava asjakohasust, terviklikkust, sobivust ning selle majanduslikke mõjusid ning tegema seda viivitusega. Kokku arvesse võetud 18 kriteeriumi alusel hindas komisjon kava positiivselt ning vormistas selle eradi dokumendina. Kava on saanud toetuse G7+ doonorkoordinatsiooni platvormi juhtkomitees MDCP, kus vaatlejateks on lisaks G7 liikmetele veel 9 EL liikmesriiki, s.h. Eesti.

Komisjoni hinnangu kohaselt põhineb kava Ukraina valitsuse tugeval omalusel ning juba olemasolevatel koostöö formaatidel nagu assotsiatsioonilepe, sügav ja kõikehõlmav vabakaubanduspiirkond (DCFTA), aga ka sisendil komisjoni laienemisraportist. See aitab luua vajalikke tingimusi Ukraina integreerumiseks ELi siseturuga. Kava keskendub eelkõige sektoritele, mis on kõige kõrgema majanduskasvu potentsiaaliga. Kavas on läbivalt esindatud rohe- ja digipööre, sotsiaalküsimused ning mitmed tegevused põhiväärtuste ja hea valitsemistava tugevdamiseks.

Ukraina tegevuskava enamikel peatükkidel on kas laiaulatuslik (kavas esitatud meetmed vastavad enam kui pooltele) või osaline (vähemalt ühe reformi ulatuses) vastavus 2023. aasta laienemisraportis toodud soovitusetega. Teatud valdkondades lähevad kavandatud reformid ja investeringud laienemisaruandest kaugemale rõhutades kava majanduskasvu soodustavat rõhuasetust.

Kuna Ukraina kava ei olnud 2. märtsiks 2024 veel esitatud ning puudus raamleping komisjoni ja Ukraina valitsuse vahel, võeti määruse 2024/792 artikli 25 alusel kasutusele erakorraline ehk „sildfinantseerimine“. Selleks kasutati nn esime samba eelarves sisalduvat 6 miljardit eurot erakorralist finantseerimist laenude vormis, mis väljastati kahes osas märtsis ja aprillis 2024 (vastavalt 4,5 ja 1,5 miljardit eurot). Ülejäänud 32,27 miljardit makstakse kvartaalsete maksetena vastavalt graafikule. Kui nõukogu kinnitab käesoleva rakendusotsuse, on võimalik edasi liikuda nn eelrahastamisega summas 1,9 miljardit eurot mai lõpus või juuni alguses. Kokku kavandab EL sel aastal (2024) Ukraina rahastust välja maksta 16 miljardit eurot. Kava rakendamise esimesi samme on komisjonil ja Ukrainal kavas esitleda 11-12. juuni taastamiskonverentsil Berliinis.

Nõukogu rakendusotsus

15. aprillil 2024. aastal esitas komisjon ettepaneku nõukogu rakendusotsuseks, millega kiidetakse heaks komisjoni hinnang Ukraina kava kohta. Rakendusotsuse artikkel 1 kiidab kava heaks ja viitab otsuse lisas 1 toodud reformide ja investeeringute ajakavale; kava seire ja rakendamise korraldusele, sealhulgas kvalitatiivsetele ja kvantitatiivsetele sammudele ja korraldusele kuidas komisjon saab ligipääsu kava täitmise alusdokumentidele ja andmetele. Artikkel 2 sätestab, et EL annab tagastamatu toetusena 5,27 miljardi euro suuruse summa. Sama artikli lg 2 sätestab, et see rahaline panus tehakse Ukrainale kättesaadavaks osadena vastavalt otsuse lisale. Artikli 2 lg 3 sätestab, et need maksed tehakse vastavuses EL ja Ukraina vahel vastavalt määrusele 2024/792 sõlmitavale raam- ja rahastamislepingule, olemasolevate eelarvevahenditele ja nõukogu otsuse alusel ning vastavuses sama määruse artikliga 26, mis sätestab, et Ukraina peab rahuldavalt täitma asjassepuutuvad kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed sammud, mida komisjon on vastavalt hinnanud. Kõik sammud tuleb täita mitte hiljem kui 31. detsembriks 2027. Otsuse eelnõu artikli 3 lg 1 sätestab, et EL annab Ukrainale laenu summas kuni 27 miljardit eurot. Artikli 3 lg 2 sätestab, et laenu annab komisjon osamaksetena vastavuses otsuse lisaga. 7 % laenu summast (1 890 000 000 eurot) tehakse Ukrainale kättesaadavaks ettemaksena vastavalt määruse 2024/792 artiklile 24 ning seda võib komisjon välja maksta ühes või mitmes osas. Artikli 3 lg 3 sätestab, et ettemakse tehakse, kui vastavalt määruse 2024/792 artiklis 22 viidatud komisjoni ja Ukraina vahel sõlmitavad raam- ja rahastamisleping jõustuvad. Artikli 3 lg 4 sätestab, et laenu maksed tehakse vastavalt olemasolevatele vahenditele ja nõukogu otsusele kui Ukraina on rahuldavalt täitnud asjassepuutuvad kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed sammud. Komisjon peab eelnevalt olema andnud nendele sammudele positiivse hinnangu.

Rakendusotsuse preambulas on mainitud, et komisjon saab teha ettemaksu ja 15 kvartaalset makset tuginedes Ukraina edusammudele. Nende mõõtmiseks sisaldab kava kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid indikaatoreid, kokku 146 sammu tulevaks neljaks aastaks. Lisaks neile sammudele lisas komisjon märtsis veel viis sammu Ukraina valitsusega sõlmitud sildfinantseerimise lepinguga ehk samme on kokku 151. Tulemuste seireks mõeldud indikaatorid jagunevad aastate vahel järgnevalt: 36 indikaatorit tuleb saavutada 2024 ; 56 indikaatorit 2025; 38 indikaatorit 2026; ja 21 indikaatorit 2027. aastal. Reformid ja investeeringud on jagatud kvartalite lõikes kusjuures 2024. ja 2025. aastale langeb rohkem indikaatoreid, kui viimasele kahele aastale. 2024. aastal on põhiorhk esmavajadustel ehk palkadel ja sotsiaalteenustel. Investeeringud on ette nähtud peamiselt 2027. a neljandas kvartalis (väikesed osad ka 2026. a teises kvartalis). Kava näeb ette, et indikaatori saavutamist saab hinnata jah/ei vastusega st näiteks hinnates, kas seadus võeti vastu või mitte. Komisjon teeb regulaarse makse vaid tingimusel, et indikaator on täidetud.

Oluline on ka teatud paindlikus sõjaolukorras olevale riigile, mistõttu on makse(-id) võimalik lükata aasta võrra edasi. Ukraina kava näeb ette, et tegevused/sammud saavad jätkuda, kui olukord riigis ei luba kava ellu viia.

Vabariigi Valitsuse seisukohad:

- *Nõustume Euroopa Komisjoni ettepanekuga nõukogu rakendusotsuseks, millega kiidetakse heaks Euroopa Komisjoni hinnang Ukraina kavale, mis on esitatud EL määruse 2024/792 alusel ning võimaldab peale raam- ja rahastamislepingute sõlmimist teha regulaarseid väljamakseid Ukraina rahastust.*
- *Eestile on oluline Ukraina stabiilne ja prognoositav rahastamine, mistõttu toetame Euroopa Komisjoni ettepanekut rakendada rahastut Ukraina kava alusel, mille elluviimist toetavad investeerimisraamistik ja tehniline abi.*

Samuti lähtume arutelust Vabariigi Valitsuse 14. septembri 2023 istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 16. oktoobri 2023. a istungil heaks kiidetud seisukohtadest EL pikaajalise finantsraamistiku ülevaatus ja Ukraina rahastu meetme loomise kohta.

2. Nõukogu direktiiv ülemääraselt kinnipeetava maksu vähendamise kiirema ja turvalisema menetluse kohta (FASTER)

- Poliitiline kokkulepe

19. juunil 2023. a. esitas komisjon direktiivi ettepaneku 2023/0187 (CNS)1 ülemääraselt kinnipeetava maksu vähendamise kiiremate ja turvalisemate menetluste kohta. Selle eesmärk on hõlbustada piiriüleste investeeringute tegemist. Direktiivi kohaselt luuakse süsteem (nn kiirmenetlus), mille abil saavad investorid teistes liikmesriikides üleliigselt kinnipeetud tulumaksu lihtsamalt ja kiiremini tagasi küsida. Kinnipeetud tulumaksu kiiremale ja lihtsamale tagastamisele aitab kaasa ka digitaalsete residentsustõendite välja andmine. Direktiivis sätestatud reeglite riigisisene ülevõtmine on eelnõus ette nähtud 2026. aasta 31. detsembriks ja sätete rakendamine peaks algama 2027. aasta 1. jaanuaril. Kiirmenetluses saavad direktiivi kohaselt osaleda finantsvahendajad, kes kantakse vastavasse riiklikku registrisse. Selliste registrite loomise kohustust ei ole liikmesriikidel, kes kinnipeetavaid makse ei rakenda. Ka Eesti kuulub nende riikide hulka. Direktiivi rakendamiseks peab Eesti muutma residentsustõendi väljastamise regulatsiooni, mis on sätestatud rahandusministri 18.06.2004 määruses nr 120 „Residentsuse ja tulu saaja tõendamine välislepingu rakendamiseks“.

Toetame ettepanekute eesmärgi, et luua süsteem, mis võimaldaks Eesti investoritel saada lihtsamalt ja kiiremini teistes liikmesriikides üleliigselt kinnipeetud tulumaksu tagasi. Sealjuures peame halduskoormuse piiramiseks oluliseks, et EL digitaalne residentsustõend antakse välja juba maksuhalduri valduses olevate andmete alusel ning finantsvahendajatele kehtestatavad kohustused ei oleks finantsvahendajate jaoks ebamõistlikult koormavad. Ka teised liikmesriigid on esmastes aruteludes sarnaseid seisukohti tõstatanud.

Lähtume Vabariigi Valitsuse 16. novembri 2023 istungi seisukohtadest:

- 1.1 Toetame direktiivi eelnõu üldist eesmärki hõlbustada piiriüleseid investeeringuid ning tagada õiglane maksustamine, hoides ära maksupettused ja kuritarvitamised.*
- 1.2 Toetame digitaalse residentsustõendi väljastamise Euroopa Liidu ülest ühtlustamist tingimusel, et residentsustõend antakse välja juba maksuhalduri valduses olevate andmete alusel.*
- 1.3 Peame oluliseks, et sertifitseeritud finantsvahendajatele kehtestatavad kohustused ei oleks nende jaoks ebamõistlikult koormavad ega põhjustaks olulist kulude kasvu ja halduskoormust.*
- 1.4 Eelistame, et finantsvahendajate halduskoormuse kontrolli all hoidmiseks:*
 - 1.4.1 luuakse riiklike registrite loomise asemel üks Euroopa Liidu ülene register või kohustatakse finantsvahendajaid end registreerima ainult ühe liikmesriigi registris;*
 - 1.4.2 ei pea kinnipeetud tulumaksu tagasimakseid tegema tihemini kui korra kvartalis, lühem periood on aktsepteeritav, kui enammakse tagastamiseks leitakse vähem koormav tehniline lahendus kui direktiivi esialgses eelnõus;*
 - 1.4.3 kehtestatakse kohustus anda väljamaksele kohaldatava maksumäära kohta teavet tuluallikariigile, mitte finantsvahendajale.*

3. Euroopa Liidu käibemaksusüsteem digiajastul (VIDA)

- Poliitiline kokkulepe

Komisjon esitas 8. detsembril 2022. a nõukogule menetlemiseks digiajastu käibemaksu paketi, mis sisaldab kolme eraldiseisvat teemat:

- digiaruandlus;
- ühes kohas käibemaksukohustuslasena registreerimine;
- platvormimajanduse maksustamine.

Paketiga muudetakse käibemaksu põhidirektiivi¹, käibemaksualase halduskoostöö määrust² ja käibemaksusüsteemi rakendusmäärust.³

Nõukogu töörühmas on paketti arutatud alates 2023. aasta algusest Rootsi, Hispaania ja Belgia eesistumisel. Digiajastu käibemaksu paketi kohta kinnitas valitsus seisukohad 15. juunil 2023⁴. Valitsus toetas digiajastu käibemaksu paketi digiaruandlust ja ühes kohas käibemaksukohustuslasena registreerimist puudutavaid muudatusi.

Valitsuse seisukoht platvormimajanduse maksustamise ettepaneku suhtes oli mittetoetav (punkt 1.4: *Leiame, et lühiajalise majutuse ja reisijateveo platvormimajanduse maksustamine ei lahendaks võimalikku platvormi- ja traditsioonilise majanduse konkurentsiprobleemi, sest see kohtleks teenuse pakkujaid ebavõrdselt sõltuvalt sellest, kas teenust osutatakse platvormi vahendusel või mitte. Lisaks rikuks see käibemaksu neutraalsuse põhimõtet, sest maksukohustuslasena registreerimata isikute poolt pakutava lühiajalise majutuse ja reisijateveo teenuse maksustamisel puudub sisendkäibemaksu maha arvamise õigus.*).

Eesti on vastavalt valitsuse seisukohtadele nõukogu töörühma tasandi läbirääkimistel olnud platvormimajanduse maksustamise kontseptsioonile vastu ja esitanud alternatiive.

Platvormimajanduse maksustamise sisu ja taust

Platvormimajanduse maksustamise ettepaneku eesmärk on parandada konkurentsitingimusi majutus- ja reisijateveo sektoris. Ettepaneku kohaselt loetakse platvormid, kus pakutakse lühiajalist majutusteenust ja reisijateveo teenust, **eeldatavaks tarnijaks** ehk vastutavaks nende teenuste käibemaksustamise eest juhul, kui konkreetse teenuse pakkuja on maksukohustuslasena registreerimata isik. Seega, kui majutus- või reisijateveo teenuse pakkuja on nt füüsiline isik või väikeettevõtja, kes ei ole maksukohustuslane ja seega osutavat teenust käibemaksuga ei maksusta, siis maksustab käibemaksuga seda teenust platvorm. Sellisel juhul loetakse, et platvorm on selle teenuse ostnud ja ise selle edasi müünud. Näiteks, kui füüsiline isik pakub kodumajutust Airbnb kaudu, siis ettepaneku kohaselt tuleb Airbnb'l kliendi poolt teenuse eest tasutud summast arvestada ja tasuda käibemaks maksuhaldurile.

Eesti jaoks on eeldatava tarnija kontseptsioon problemaatiline, kuna käibemaksuga maksustatakse majutusteenuseid ja reisijateveoteenuseid, mida osutavad platvormi kaudu isikud, **kes ei ole käibemaksukohustuslased. Seejuures puuduks õigus sisendkäibemaksu mahaarvamiseks.**

Selline maksustamismudel on vastuolus käibemaksu neutraalsuse põhimõttega, mis näeb ette, et isik, kelle teenus maksustatakse käibemaksuga, saab ka sisendkäibemaksu maha arvata.

Lisaks satuksid ettevõtjad maksunduslikult ebavõrdsesse seisu tulenevalt sellest, kas nad osutavad oma teenust läbi platvormi või mitte. Platvormi kaudu osutatav teenus muutuks käibemaksu võrra kallimaks tarbijale. Teenuse osutaja seejuures sisendkäibemaksu maha arvata ei saa. Samal ajal teenused, mida osutatakse muul viisil, kallimaks ei muutu. **Ebasoodsas olukorras oleksid need ettevõtjad, kes valivad teenuse osutamiseks digitaalse lahenduse.** See omakorda tekitab täiendavaid konkurentsimoonusi. Seda mõtet väljendavad ka 15. juunil 2023. a kinnitatud valitsuse seisukohad.

¹ nõukogu direktiivi ettepanek

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0701&qid=1675240913375>

² nõukogu määruse ettepanek

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0703&qid=1675240966750>

³ nõukogu rakendusmääruse ettepanek

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0704&qid=1675241006726>

⁴ valitsuse seisukohad

<https://eelroud.valitsus.ee/main/mount/docList/1d0efc01-bc58-4ca5-a71d-2e5573458e0b>

Algses ettepanekus oli platvormimajanduse maksustamise rakendamine liikmeriikidele ettenähtud kohustuslikuna. Nõukogu töörühmas on arutelude käigus muudetud platvormimajanduse maksustamise rakendamine liikmesriikidele vabatahtlikuks tingimusega, et riigid, kes otsustavad seda mitte rakendada, peavad looma süsteemi, kuidas teenuse osutaja saaks näidata platvormile, et teenuse osutaja on õigustatult käibemaksukohustuslasena registreerimata isik. Lisaks tuleb sellest, et riik eeldatava tarnija kontseptsiooni enda riigis ei rakenda, teavitada komisjoni.

Kompromissina saame nõustuda platvormimajanduse maksustamise vabatahtlikus korras rakendamisega juhul, **kui see ei too riigile, kus sellist maksustamist ei rakendata, kaasa halduskoormust ega lisakulusid.** Täna ettepanekus nõutakse platvormidelt tõendamist, et teenuseosutajad ei ole käibemaksukohustuslased. Tõenäoliselt saavad selleks loodavad süsteemid olema igas riigis erinevad. Läbi on rääkimata detailid, nt tõendamise sagedus ja platvormide teadlikkus teenusepakkuja kogukäibest. Seetõttu me ei saa toetada eesistuja poolt kompromissina pakutud rakendamismudelit.

Vabariigi Valitsuse seisukohad:

- *Eesti toetab digiajastu käibemaksu paketi pakutud lahendusi digiaruandluse sisseviimiseks ja ühes kohas käibemaksukohustuslaseks registreerimise võimaluste laiendamiseks.*
- *Eesti ei toeta platvormide kaudu osutatavate teenuste käibemaksustamiseks eeldatava tarnija kontseptsiooni sisseviimist kohustuslikuna kõigi riikide jaoks. Kompromissina saame toetada lahendust, kus eeldatava tarnija kontseptsiooni rakendamine on liikmesriikidele vabatahtlik ja ei too riikidele, kus seda ei rakendata, kaasa halduskoormust ega lisakulusid.*
- *Eesti on valmis toetama digiajastu käibemaksu paketi vastuvõtmist 14. mai 2024. a Euroopa Liidu rahandusministrite kohtumisel, kui platvormimajanduse maksustamist reguleerivad sätted on välja jäetud, et leppida edaspidiste läbirääkimiste käigus kokku süsteemi vabatahtlikus rakendamises.*

4. Majanduse teestumine Euroopas

a) Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamine

- *Olukorra ülevaade*

b) Nõukogu rakendusotsused

- *Kinnitamine*

Ministrid saavad ülevaate taaste- ja vastupidavuskava rakendamisest. Nõukogu kinnitab riikide kavade muudatused (Itaalia, Hispaania). Arutelu selle punkti juures ei ole ette näha.

5. Venemaa Ukraina-vastase agressiooni majanduslik ja finantsmõju

- *Arvamuste vahetus*

Tegemist on regulaarselt päevakorras oleva teemaga, mille käigus antakse ministritele ülevaade teemadest, mis on seotud Venemaa Ukraina vastasest agressioonist tingitud mõjudega ning EL reageerimisega nendele mõjudele Ukraina toetamisega. Ministrid saavad ülevaate Ukraina rahastu rakendamise seisust. Kui Coreper selle 8.05 koosolekul heaks kiidab, on Ukraina asemajandusminister kohal ja rahandusminister osaleb videoühenduse kaudu.

Eeldatavalt saavad ministrid komisjonilt ülevaate ka Venemaa keskpanga külmutatud varadelt teenitavate erakorraliste tulude kasutamise aluseks oleva õigusliku algatuse menetluse seisust nõukogus.

Aruteluta päevakorras on Ukraina kava kinnitamine (vt. Vabariigi Valitsuse seisukohad eespool).

6. Nõukogu järeldused rahvastiku vananemisest tulenevate eelarvelise kestlikkusega seotud väljakutsete kohta

- Heakskiitmine

Järjekorras kaheksas rahvastiku vananemise aruanne avaldati 18. aprillil 2024⁵. Tegemist on komisjoni poolt regulaarselt iga kolme aasta järel avaldatava aruandega, mille põhjal on ette valmistatud nõukogu järeldused. Eelmised samateemalised järeldused kiideti heaks juunis 2021. Aruande eesmärk on regulaarselt prognoosida ja hinnata elanikkonna vananemisest tingitud pikaajalisi mõjusid liikmesriikide rahanduse kestlikkusele. Eelarvete prognoosid hõlmavad riikide kulutusi pensionidele, tervishoiule, pikaajalisele hooldusele ja haridusele aastateks 2022-2070.

Seekordse aruande aluseks on Eurostati poolt 2023. aastal avaldatud uuendatud rahvastikuprognoosid. Sarnaselt eelmisele aruandele on peamiseks sõnumiks see, et tööealiste ja vanemaelaste suhe halveneb (praegu kolm tööealist ühe üle 65-aastase kohta, aastaks 2070 langeb see suhe kahele). Komisjoni hinnangul tõusevad vanadusega seotud eelarvekulud ca 25,6%-ni SKPst aastaks 2070 (2021. aasta aruandes oli 24,4% SKPst), sh on erinevused riikide vahel suured. Tööjõu oodatav vähenemine tähendab, et pikas perspektiivis muutub tootlikkuse kasv ainsaks SKP kasvu tõukejõuks. ELis tervikuna on SKP keskmine aastane potentsiaalne kasvumäär⁶ ajavahemikul 2022-2070 prognooside kohaselt 1,3%.

Aruanne kinnitab taaskord vajadust käsitleda täiendavalt vananemise majanduslikke ja eelarvelisi tagajärgi, sealhulgas hoida riigi rahandus usaldusväärse ja kestlikuna, tõsta tootlikkust ning osalus- ja tööhõivemäärasid ning kohandada nende probleemide leevendamiseks ka pensioni-, tervishoiu- ning pikaajalised hooldussüsteemid. Ühtlasi kutsub aruanne liikmesriike üles rakendama asjaomaseid Euroopa poolaasta riigipõhiseid soovitusi, sealhulgas taaste- ja vastupidavusraha (RRF) kontekstis. Eraldi rõhutatakse, et pensioniea sidumine oodatava elueaga parandab oluliselt riigi rahanduse pikaajalist kestlikkust vananemise aruande prognoosides. Samuti on oluline tõsta tegelikku pensioniiga⁷ ja tugevdada pensionisüsteemi kestlikkust. Majandusjuhtimise reform, keskendudes valitsemissektori võla suunamisele kestlikule tasemele, mõjutab liikmesriikide keskpika perioodi eelarve- ja struktuuripoliitika kavadesse vananemisega seotud kuluprognoose ja suurendab nende olulisust eelarvejärelvalves. Selleks kutsub nõukogu komisjoni üles lisama 2024. aasta vananemise aruande järeldused asjaomastesse majandus- ja eelarvepoliitika koordineerimise valdkondadesse ELis.

Vabariigi Valitsuse seisukohad:

- Nõustume järeldustega, milles kiidetakse heaks 2024. aasta rahvastiku vananemise aruandes esitatud EL liikmesriikide majanduste ja eelarvete prognoosid (2022-2027).
- Peame oluliseks, et Euroopa Komisjon arvestaks vananemise aruande järeldustega EL majandus- ja eelarvepoliitika koordineerimise asjakohastes valdkondades.
- Jagame seisukohta, et eelarve kestlikkuse tagamiseks on oluline tõsta tootlikkust ning osalus- ja tööhõivemäärasid ning kohandada nende eesmärkide saavutamiseks pensioni-, tervishoiu- ning pikaajalised hooldussüsteemid.
- Toetame üleskutset, et majanduspoliitika komitee ja Euroopa Komisjon ajakohastaksid rahvastiku vananemise majandus- ja eelarvemõjude analüüsi 2027. aasta suveks.

⁵ https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en?pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=ecfin-new-publication

⁶ Potentsiaalne SKP on arvestuslik kogutoodang, mida oleks võimalik toota, kui ühiskond suudaks täielikult ja efektiivselt võtta kasutusse kõik olemasolevad ning kättesaadavad tootmistegurid.

⁷ Pensioniea tõusuga väheneb vanaduspensionäride arv, kuid kasvamas on n.ö. noorte pensionäride arv. Rahvastiku vananemisel peaks tõusma ka tegelik pensionile siirdumise vanus.

7. Ülevaade 17-19. aprillil 2024 toimunud G20 rahandusministrite ja keskpankade juhtide kohtumisest ning IMFi kevadkoosolekust

- *Teave eesistujariigilt ja komisjonilt*

Toimus teine G20 rahandusministrite ja keskpankade presidentide kohtumine Brasiilia eesistumise ajal. Kohtumisel keskenduti kliimamuutustega võitlemise väljakutsetele ja rahvusvaheliste arengupankade reformile. Kasvuhoonegaaside vähendamiseks on vaja kaasata enam nii era- kui rahvusvaheliste arengupankade rahastust. Riikidel on vaja tugevaid ja sidusaid õiglase ülemineku plaane ning riikide poolset omalust. Jätkus rahvusvaheliste arengupankade reformi arutelu ehk kuidas muuta pankade juhtimist tõhusamaks, sh riskijuhtimist ja korraldust, et oleks võimalik abivajavaid arenguriike rohkem aidata. Maailmapank on kasutusele võtnud uuenduslikke finantsinstrumente nagu hübriidkapital ja portfelligarantii. Riigid rõhutasid ka vajadust erakapitali kaasamise ja kohalikus valuutas laenude järele ning riikide endi vastutust/reforme riigi tulude suurendamisel.

IMFi raha- ja finantskomitee (IMFC) kohtumisel arutati IMFi liikmeskonna jaoks olulisi sõnumeid globaalse majanduse, finantssektori, rahvusvahelise rahastamise ning võla teemadel, samuti IMFi poliitikateemadel. Alates Venemaa sõja algusest Ukrainas ei ole õnnestunud IMFC-l kokku leppida ühistes sõnumites ehk kommünikees kuna takistuseks on eriarvamused geopoliitilistes sõnumites. Ka seekord tegi eesistuja Saudi-Araabia ettepaneku geopoliitilistest sõnumitest hoiduda, kuid Põhja-Balti riikide valijaskond ja mõned valijaskonnad veel ei olnud nõus välja jätma Venemaa sõja mainimist Ukrainas – seega ühist kommünikeed taas ei sündinud. Komitee eesistuja Saudi-Araabia tegi kohtumisest omapoolse avalduse⁸. Olulise teemana rõhutati avalduses, et IMFi kvoodisuurenduse jõustumiseks 15.11.2024 on oluline, et liikmesriigid läbiks aegsasti siseriiklikud menetlused. Eestis plaanime eelnõu valitsusse heakskiitmiseks esitada maikuus. Tervitati ka praeguse IMFi juhi Kristalina Georgieva teiseks ametiajaks (5 a) tagasivalimist.

8. Nõukogu järeldused finantskirjaoskuse kohta

- *Heakskiitmine*

Finantskirjaoskuse tõstmine on üks kapitali- ja finantsteenuste turu edasist arengut mõjutav tegur, mis kajastub nii eurorühma 11.03.2024 avalduses kui ka 17.-18.04.2024 ülemkogu järeldustes. Majapidamiste säästude parem kasutamine on eesmärgina toodud ka 3.12.2020 komisjoni kapitaliturgude teemalises tegevuskavas, mis rõhutab asjatundlike investeerimisotsuste tähtsust ning milleks omakorda on vaja senisest paremaid finantsalaseid teadmisi. Seda tõendab 2023.a. Eurobaromeetri uuring mille kohaselt on Euroopa Liidus inimeste finantsalased teadmised madalad ja ebaühtlased. Paremad finantsalased teadmised soodustavad aga inimeste osalemist kapitaliturgudel ning loovad eeldused ka edukamaks pikaajaliseks säästmiseks erinevate elutsüklite vajadusteks, eriti aga pensioniajaks.

Finantskirjaoskuse hulka tuleb viimasel ajal lugeda uued võimed ja oskused, et saada kasu finantsteenuste digitaliseerimisest samal ajal pettuste ja küberrünnete riske teadvustades ja vältides. Selles kontekstis on tähtis EL/OECD ja rahvusvahelise finantsalase hariduse võrgustiku (*International Network for Financial Education*) kompetentside raamistikku nii täiskasvanutele kui noortele.

Järeldused tõstavad esile finantskirjaoskuse õppe pikaajalisust ning vajadust asjakohaste meetmetega alustada juba noorte seas lülitades vastavaid teemasid kooliprogrammi.

Täiskasvanute seas on oluline arvestada erinevate elanikerühmade (vanemad inimesed, madalama haridusega ja kergemini haavatavad, madalama sissetulekuga rühmad, immigrandid, puuetega inimesed) olukorra ja vajadustega ning luua strateegiad ja meetmed vastavalt.

Järeldused rõhutavad, et finantskirjaoskuse edendamine on oluline ka ettevõtjate ja VKE seas.

⁸ <https://www.imf.org/en/News/Articles/2024/04/19/pr24122-Chairs-Statement--Forty-Ninth-Meeting-of-the-IMFC>

Järeldused on ette valmistanud finantsteenuste komitee ning majandus- ja rahanduskomitee. Lahtiseid teemasid ei jäänud mistõttu ministrite arutelu selle päevakorrapunkti juures ette näha ei ole.

9. Muud teemad. Rahandusministrite kliimakoalitsioon.

- *Teave nõukogu eesistujalt ja Hollandilt*

Eesistuja ja Hollandi minister rahandusministrite kliimakoalitsiooni kaaseesistujana teavitavad asjade arengust ja koalitsiooni ministrite üritusest hiljutiste Maailmapanga ja IMF kevadkohtumiste veerel.